

Päihtyneiden kiinniottaminen, sen historia ja kehitys

Suvi Buure

5/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Suvi Buure

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jyrki Lounaskorpi

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö käsittelee Poliisilain 2 luvun 2 pykälää kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi, sen soveltamista, historiaa ja siihen liittyviä ongelmakohtia. Opinnäytetyössä tarkastelen päihtyneiden kiinniottoon liittyvää säännöstelyä sekä päih-teisiin ja päihtyneisiin liittyvää historiaa ja kehitystä.

Alussa avaan lukijalle päih-teisiin liittyviä terveyteen vaikuttavia tekijöitä, jonka jälkeen tarkastelen historiaa kieltolain ajoista ajan tasaiseen lakiin ja tähän päivään, vuoteen 2022 asti. Käsittelem kiinniottoihin liittyvää sääntelyä ja sääntelyn kehittymistä. Työssäni hahmottelen myös suurpiirteisesti ihmisten asenteita ja asenteiden muutosta päih-teitä kohtaan.

Työn lopussa perehdyn putkalain kokonaisuudistukseen, joka on tulossa voimaan tä-mänhetkisen aikataulun mukaan vuoden 2023 alusta. Putkalain kokonaisuudistuksessa työssäni käsiteltävän ongelmat on pyritty huomioimaan yhä tarkemmin, mutta nähtä-väksi jää mitä uudistus tuo voimaantullessaan mukanaan.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että käsiteltävän pykälän osalta ohjeistukset ja säädökset ovat olleet puutteellisia, eikä niitä ole voinut aina tosiasiallisesti soveltaa käytännössä, poliisia on myös huomautettu asiasta ulkopuolisten toimijoiden toimesta. Ongelmat pykälän mukaisessa kiinniottossa, ja poliisin kiinniottotiloissa päihtyneiden säilyttämisessä eivät ole uusia.

Sivumäärä: 36

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 5/2022

Avainsanat: päihtymys, selviämishoitoasema, selviämisasema

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KÄSITTEET JA LYHENTEET	6
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
3.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	7
3.2 Tutkimuksen tavoite	8
3.3 Luotettavuus.....	8
3.4 Tietoperustan esittely	9
4 PÄIHTEET	11
4.1 Alkoholi	12
4.2 Huumausaineet	13
5 HISTORIA JA LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTYMINEN	17
5.1 Vuodet 1885–1973.....	18
5.2 Vuodet 1993–2001	20
5.3 Vuodesta 2001 eteenpäin.....	21
6 AJANTASAINEN LAINSÄÄDÄNTÖ, POLIISILAKI 872/2011	24
6.1 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän ensimmäinen momentti	24
6.2 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän toinen momentti.....	27
6.3 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän kolmas momentti	28
6.4 Selviämisasemat ja putkakuolemat	29
6.5 Putkalain kokonaisuudistus	30
7 PÄÄTELMÄT.....	33
7.1 Pohdinta.....	34
7.2 Jatkotutkimusaiheet.....	35
LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Jokaisella ihmisellä on voimassa olevan *Suomen perustuslain* 2 luvussa 7 pykälässä säädetty oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Laissa säädetään, ettei henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti ilman laissa säädettyä perustetta. (PL, 731/1999.) Laissa säädetty peruste puuttua vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen voi tulla esimerkiksi poliisilaista, pakkokeinolaista tai vaikka mielenterveyslaista. Kuitenkin ilman laillista perustetta on aiheettomasta vapauteen puuttumisesta mahdollista rangaista.

Poliisi on yksi Suomen viranomaisista, jolla on oikeus puuttua ihmisen perusoikeuksiin. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen etenkin vapauteen kohdistuvia toimenpiteitä ja vielä tarkemmin poliisilain perusteella poliisin tekemiä rauhallisten päihtyneiden kiinniottoja.

Poliisin toimivaltuuksista säädetään useassa eri laissa ja säädöksessä. Keskeisimpinä lakeina tämän työn kannalta on *poliisilaki* ja *laki päihtyneiden käsittelystä*. Tarkastelen lakien kehitystä aina 1966 luvulta 2022 luvulle asti ja käsittelen niiden muutoksia, sekä matkan varrella ilmi tulleita ongelmia ja niiden ratkaisuehdotuksia sekä toteutuksia. Tällä hetkellä uusi putkalakiuudistus on käsittelyssä ja perehdyn siihen työn lopussa.

Poliisin tehtävänä on poliisilain 1 luvun 1 pykälässä säädetty oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansalaisten turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, yhteisöjen sekä asukkaiden kanssa ja huolehtii myös sellaisesta kansainvälisestä yhteistyöstä, joka poliisin tehtäviin nähdään kuuluvaksi. Poliisilla on myös muun muassa lupahallintoon, kadonneisiin henkilöihin ja onnettomuuksiin liittyviä tehtäviä. (PoL, 872/2011.)

Poliisilain 1 luvun 2 pykälä koskee perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja velvoittaa poliisia valitsemaan toimivaltuuksiaan käyttäessä perusteltavista vaihtoehdoista parhaiten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista edistävän vaihtoehdon. Suhteellisuusperiaatteesta on säädetty 3 pykälässä siten, että toimenpiteiden tulee olla puolustettavia ja oikeassa suhteessa tehtävään liittyviin seikkoihin ja kohteena olevan henkilön ominaisuuksiin. Saman luvun 4 pykälä koskee vähimmän haitan periaatetta, jonka mukaan poliisi ei saa toimenpiteillään puuttua kenenkään oikeuksiin enempää, eikä kenellekään aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate velvoittaa käyttämään toimivaltuuksia vain säädettyyn tarkoitukseen luvun 5 pykälässä. (PoL, 872/2011.)

Edellä mainitut periaatteet voivat toisinaan tuntua yksiselitteisiltä ja tarkkarajaisilta, mutta poliisimiehen tosiasiallinen soveltamisen vara tehtäviä hoitaessa on laaja ja poliisimiehen oman harkinnan varaan jää paljon päätöksiä. Poliisin ollessa viranomainen, joka puuttuu jatkuvasti ihmisen tärkeisiin perusoikeuksiin, tulisi myös lainsäädännön olla selvä niiltä osin kuin se on voimassa ja määrää toimintaa. Jokainen poliisimies toimii virkavastuulla ja on velvollinen käyttämään työn mukana saamaansa valtaa vain lainmukaisiin tarkoituksiin.

Poliisi voi kiinniottaa poliisilain 2 luvun 1 pykälän perusteella henkilön hänen henkilöllisyytensä selvittämiseksi, 3 pykälän perusteella kiinniottaa henkilön joka on etsintäkuulutettu vangittavaksi tai säilöön otettavaksi, 5 pykälän perusteella kiinniottaa henkilön kotirauhan suojaamiseksi ja 10 pykälän perusteella kiinniottaa henkilön rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi. En tule tämän kappaleen jälkeen erityisesti palaamaan näihin kiinniotto perusteisiin, vaan keskityn käsiteltävään poliisilain 2 luvun 2 pykälään ja sen perusteella suoritettaviin kiinniottoihin. (PoL, 872/2011.)

2 KÄSITTEET JA LYHENTEET

CAT	YK:n kidutuksen vastainen komitea (Committee against Torture)
CPT	Kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi toimivan eurooppalainen komitea (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)
EOA	Eduskunnan oikeusasiamies
HE	Hallituksen esitys
Poliisimies	Valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät päällystön, alipäällystön ja miehistöön kuuluvat virkamiehet
PoL	Poliisilaki
PL	Suomen perustuslaki
THL	Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Ollessani työharjoittelussa valvonta- ja hälytyssektorin jaksolla kenttäjohtajani vetäisi minua hihasta ja otti puheeksi päihtyneisiin liittyvät tehtävän ja erilaiset mahdollisuudet hoitaa kyseisiä tehtäviä. Kenttäjohtajallani oli selkeä linjaus oman ryhmänsä osalta, ettei varsinkaan kesäaikaan päihtyneitä oteta kiinni poliisilain 2 luvun 2 pykälän perusteella, sillä hänen perehdyttyään aiheeseen oli hän havainnut siihen liittyvät epäkohdat. Kiinnostuin aiheesta ja lopulta päädyin valitsemaan sen opinnäytetyöhöni.

Työtä aloitellessani koin, etten välttämättä löydä tarpeeksi lähdemateriaalia käsitelläkseni aihetta, enkä ollut varma, kuinka aiheen rajaisin. Päädyin laajentamaan työtäni käsittelemään myös aiheeseen liittyvää historiaa ja tämän johdosta kiinnostuinkin erityisesti lainkohdan kokemasta kehityksestä.

Ihmiset ovat yhä tietoisempi oikeuksistaan ja niin kuuluukin olla, tämän vuoksi on myös tärkeää, että oikeuksiin puuttuessa toimivaltuudet ovat päivitettyjä. Olin yllättynyt selatesani oikeusasiamiehen ratkaisuja, ettei työni lähteeksi soveltuvia ratkaistuja kanteluita ollut kuin yksi. En ollut yllättynyt siksi, että kokisin poliisin käyttävän toimivaltuuksiaan väärin, vaan puutteellisten toimintamahdollisuuksien vuoksi selviämisasemille toimittamisen suhteen, vaikka laissa sen järjestämisestä onkin velvoitettu.

3.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Yksi yleisimpiä kirjallisuuskatsauksen perustyyppisiä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Tutkimusmenetelmäksi työhöni valitsin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen, joka on toinen kuvailevan kirjallisuuskatsauksen orientaatioista. Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa pyritään hahmottamaan ja kuvailemaan aiheeseen liittyvää historiaa ja kehityskulkua. Epäyhtenäinen tieto järjestetään narratiivisella otteella jatkuvaksi tapahtumaksi. Tavoitteena narratiivisella kirjallisuuskatsauksella on tiivistää lukijalle tietoa aiemmista tutkimuksista. Tutkimusmuoto mahdollistaa lähdetietojen laajan hyödyntämisen, jonka avulla syvällisemmän ymmärryksen muodostuminen on mahdollista. (Salminen 2011, 5–9).

Pyrin löytämään ja kokoamaan poliisin toimintaa ohjaavia säädöksiä ja tarjoamaan lukijalle koosteen käsiteltävästä aiheesta ja ilmiöistä sen ympärillä. Käsitelin aihetta perehtyen nimelliseen pykälään ja sen soveltamiseen, käsitellen puolueettomasti näkökulmia niin poliisin, muiden viranomaisten kuin kyseisen pykälän mukaan kiinni otettujen henkilöiden näkökulmista löydetyn lähdekirjallisuuden perusteella. Tavoitteenani oli koota

lähdekirjallisuudestani löytämiäni näkemyksiä poliisin toimintaa kohtaan ja hahmottamaa toimintaa ohjaavia rajapintoja, sekä arvioimaan poliisin toimivaltaa.

3.2 Tutkimuksen tavoite

Erityisesti opinnäytetyön tavoitteena on aiheuttaa keskustelua ja herättää ajatuksia. Perehdyttyäni aiheeseen ja luettuani tutkimuksia ja muuta materiaalia siihen liittyen, on viranomaisten toimintaa ohjailevat ohjeistukset, laki ja säädökset olleet vajaita ja ympäröiväisiä jo tarpeettoman kauan. Vastuuta esimerkiksi selviämisasematoiminnasta on jaettu niin, ettei selviämisasematoiminta ole edelleenkään siinä tilassa kuin alun perin sitä säätelevää lakia kirjoittaessa on ajateltu.

Valitsin työni tavoitteeksi vastata kahteen tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymykset muotoutuivat lopulliseen muotoon, perehdyttyäni aiheeseen käsitteleviin aineistoihin. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni liittyy historiaan, sillä koin tärkeäksi ymmärtää kuinka ajantasainen lainsäädäntö on saanut nykyisen muotonsa ja millaisia näkemyksiä poliisin toimivaltaa kohtaan lakeja säätäessä on ollut.

Toisen tutkimuskysymykseni valitsin sen perusteella mistä koin olevan erilaisia näkemyksiä riippuen keskustelukumppanista. Poliisilla ollessa paljon soveltamisen varaa, jää myös poliisimiehen omien käsityksien varaan määrittää toimivaltansa rajoja. Tutkimuskysymykseen vastauksen löytäminen ei ollut yksinkertaista, mutta onnistuin löytämään toimintaa kritisoi-
vaa ja ohjaavaa lähdemateriaalia, jonka pohjalta pyrin määrittelemään toimivallalle rajoja.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisen kehityksen päihtyneiden kiinniottoihin liittyvä säännöstely on kokenut aikojen saatossa ja mitkä asiat ovat vaikuttaneet siihen?
2. Mitkä perustelut tosiasiallisesti tulisi täyttää puhuttaessa henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavasta vakavasta vaarasta ja mitä mahdollisuuksia on vaaran poistamiseen ja miten henkilöistä voidaan huolehtia muutoin?

3.3 Luotettavuus

Teoriapohja koostuu opinnäytetyössäni pitkälti viranomaisten käytössä oleviin ja viranomaisten laatimiin teksteihin. Olen myös pyrkinyt kiinnittämään huomiota muiden lähteiden luotettavuuteen huomioimalla julkaisujankohdat ja käyttämällä tunnettuja lähteitä, kuten terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ja päihdelinkin internet-sivuja.

Työn johtopäätöksien luotettavuutta olisi saanut lisättyä haastatteleamalla esimerkiksi selviämisasemalla ja poliisin kiinniottotiloissa työskenteleviä henkilöitä ja hälytys- ja valvontasektorilla toimivia poliiseja. Haastatteluista saatavan materiaalin perusteella olisi ollut mahdollista saada tutkimuksen aiheen parissa työskentelevien henkilöiden omien kokemuksien ja havaintojen perusteella tietoa siitä millaista toiminta käytännön tasolla on, ja vertailla eri poliisilaitoksien alueellisia eroja.

Olen ottanut työhöni omia havaintoja työharjoittelun ja Poliisiammattikorkeakoulu opintojen ajalta, mutta ajallisesti ne ovat olleet lyhyitä jaksoja, ja näkemystä on vain yhden poliisilaitoksen alueelta. Kun olin valinnut aiheen, pyrin keskustelemaan siitä mahdollisimman monen sellaisen henkilön kanssa, jotka työskentelevät aiheen parissa. Tavoitteenani oli, että saisin itselleni mahdollisimman laajasti tietooni erilaisia näkemyksiä.

3.4 Tietoperustan esittely

Opinnäytetyöni on dokumenttianalyysi. Tietoperustana opinnäytetyölle käytän eri lakeja, niin tällä hetkellä voimassa olevia kuin alkuperäisiä säännöksiä, kuten myös muita aiheesta löydettäviä tekstejä ja kirjallisuutta kuten hallituksen esityksiä sekä muutamaa opinnäytetyötä ja kirjoitettua artikkelia.

Keskeisiä tutkimuksia, joita aiheeseen liittyen on ennen tätä opinnäytetyötä tehty, on Tomi Mansikkamäen Poliisipäälystön ammattikorkeakoulututkimuksen opinnäytetyö vuodelta 2014 *Putkaan, puistoon vai sairaalaan*. Tomi Mansikkamäen opinnäytetyössä Mansikkamäki toteaa, että poliisilain päihytyneiden kiinniottoon liittyvä pykälä tulisi uudistaa tai vaihtoehtoisesti muuttaa yksityisistä turvapalveluista annettua lakia tai terveydenhoitoa ja alkoholilakia koskevaa lainsäädäntöä, Mansikkamäki kirjoittaa, että ”*joka tapauksessa tilanne tulisi saattaa lainmukaiseksi viimeistään nyt*” (Mansikkamäki, 2014, 51). Mansikkamäen opinnäytetyöstä on tänä vuonna kulunut kahdeksan vuotta, mutta näihin vuosiin ei ole montaa merkittäviä muutoksia ole vielä mahtunut.

Yhtenä lähteenäni on Mirva Iisakan ja Virpi Kokon Oulun Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö vuodelta 2021 *Selviämisasema osana päihdejärjestelmää*. Opinnäytetyössä käsitellään aihetta niin poliisin kuin terveydenhoidon viranomaisten kannalta kattavasti ja kriittisellä näkökulmalla.

Myös muun muassa Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisen työryhmän raportti vuodelta 2011 *Päihytyneiden kiinniottamista, kuljettamista, kohtelua ja hoitoa selvittäneen työryhmän loppuraportti* ja muissakin aiheeseen liittyvissä tutkimuksissa

lähteenä tavattu Tanja Noposen Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö vuodelta 2005 *Poliisin suorittamat päihtyneiden säilöönotot ja säilöönottojen asiakaskunta Helsingissä.*

Käytettyjä lähteitä opinnäytetyöhön sisältyy myös lukuisia muita ja olen pyrkinyt etsimään niitä mahdollisimman laajasti, jotta saatavilla olisi eri näkökulmia eri ajanjaksoilta. Lähteistä olen pyrkinyt poimimaan merkittävimpiä kohtia opinnäytetyöni aiheeseen liittyen, enkä ota työssäni erityisemmin kantaa esimerkiksi selviämisasematoiminnan rahoitukseen, vaan keskityn tarkastelemaan aihetta käytännön toimivuuden kannalta.

4 PÄIHTEET

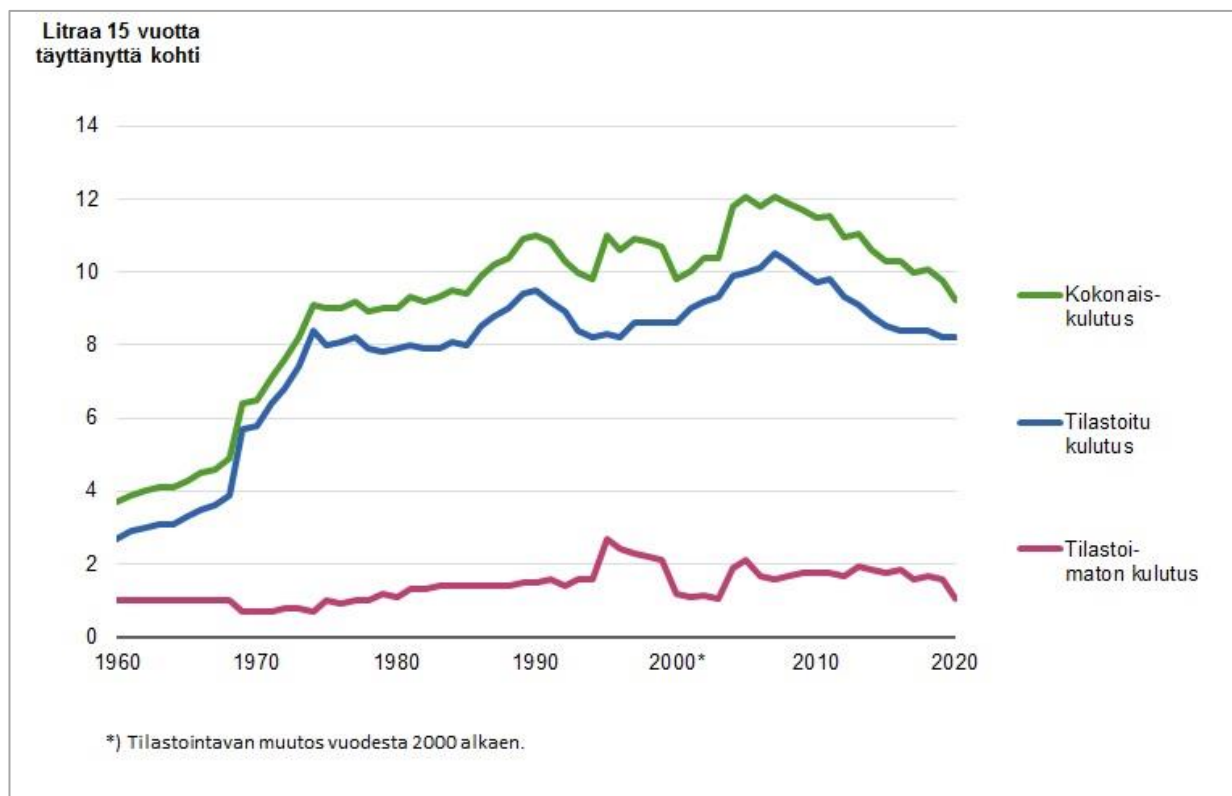
Käsittelen seuraavaksi lyhyesti alkoholia, huumausaineita ja niiden niin lyhytaikaisen kuin pitkittyneen käytön aiheuttamia vaikutuksia käyttäjänsä terveydentilaan, jotta lukijan on helppompaa tunnistaa päihtymyksen aiheuttamia tiloja käyttäjälleen ja tätä kautta tunnistaa riskejä päihtyneiden kiinniottamiseen liittyvien ongelmien suhteen. Tarkastelen päihteiden käyttöä Suomessa ja ihmisten suhtautumista päihteisiin. Kuvien avulla pyrin havainnollistamaan päihteisiin liittyvien ilmiöiden muutoksia ajansaatossa.

Hätäkeskus välittää sinne ilmoitettuihin päihtyneisiin henkilöihin kohdistuvat tehtävät eri viranomaisille. Ensihoidon lähettämiseksi on edellytykset liittyen sairaanhoidon tarpeeseen ja usein poliisi lähetetään paikalle yleisviranomaisena tämän laajan tehtäväkuvan vuoksi. Päihtyneiden kohtaaminen on vaativa tilanne ja päihtymyksen alle voi peittyä vakavien sairauksien oireita ja toisaalta päihteiden käytöstä voi aiheutua väkivallan uhkaa. (Työryhmän mietintö, SM014:00/2014, 56.)

Suurin osa hätäkeskuksen ilmoittajista on niin sanotusti täysin ”tavallisia” kansalaisia. Ihmisten omat kokemukset, asenteen ja persoonallisuuden piirteet vaikuttavat siihen millaisena kukin kokee minkäkin tilanteen. Joku voi tuntea huolta puistossa makaavan ihmisen terveydentilaa kohtaan, toinen ajatella henkilön olevan automaattisesti vain sammunut juoppo ja kolmas kokea tilanteen uhkaavana. Ihmisten ennakkoluulot ja epävarmuudet kuinka missäkin tilanteessa tulisi ja olisi mahdollista toimia vaikuttavat siihen millainen kuva tilanteesta hätäkeskuspäivystäjälle tulee ja mitä toimenpiteitä päivystäjä tilanteen suhteen tekee.

Ollessani harjoittelussa oli useita tehtäviä, joissa tehtävästä hätäkeskukseen ilmoittanut henkilö ei ollut uskaltanut mennä makaavan henkilön luokse. On muistettava, että kaikki makoilevat henkilöt eivät ole juoppoja tai sammuneita vaan on lukuisia eri syitä tilanteeseen voi johtaa. Toisaalta on ymmärrettävää, että oman turvallisuuden varmistamiseksi ei asioita uskalleta tehdä, mutta pahimmassa tapauksessa sivusta katsomisella voi olla kohalokkaita seurauksia. Vastaaan tuli myös tilanteita joissa joku sivullinen ”ajoi keikan” poliisin puolesta jo ennen poliisin saapumista paikalle, esimerkiksi saattamalla kohdehenkilön kotiinsa.

4.1 Alkoholi

KUVA 1

Lähde: Alkoholijuomien kulutus - THL

Yllä olevasta tilastosta on nähtävissä suomalaisten alkoholinkäytön kokonaiskuulutuksen kasvu ja toisaalta vuoden 2004 jälkeen kulutuksen väheneminen vuosien 1960-2020 aikana.

Alkoholi on Suomessa laillinen päihde, jota voi ostaa täytettyään 18 vuotta. Väkevämpiä alkoholijuomia, voi ostaa vähittäismyynnistä täytettyään 20 vuotta. Alkoholi vaikuttaa ihmisen keskushermostoon aivojen kautta ja lamauttaa keskushermoston toimintaa. Pitkäaikainen alkoholinkäyttö aiheuttaa lukuisia haittavaikutuksia elimistöön ja tämän lisäksi raju kertakäyttö johtaa usein aivojen vahingoittumiseen, alkoholi on liitetty myös useisiin syöpiin. (Alkoholi, Päihdelinkki.)

Haittavaikutuksia pitkäaikaiselle käytölle on muun muassa vahingot ruuansulatuselimistössä, haimassa ja sydämessä. Alkoholi voi aiheuttaa riippuvuutta käytön pitkäaikaistuttua ja perinnölliset tekijät lisäävät riskiä riippuvuudelle. Vieroitusoireisiin voi kuulua vapinaa, sydämentykytystä, unettomuutta, ahdistusta ja hoitamattomana vieroitusoireiden voimistuttua ne voivat johtaa deliriumiin eli juoppohulluuteen. Juoppohulluuteen voi kuulua esimerkiksi

hallusinaatioita ja psykoottista käytöstä. Alkoholin aiheuttamia haittoja pyritään hillitsemään puuttamalla alkoholin kulutukseen, mainontaan ja myyntiin. (Alkoholi, Päihdelinkki.)

Alkoholin käyttöön liittyy myös akuutteja riskejä, kuten muihinkin lamauttaviin päihteisiin. Seurauksena suurien annoksien nauttiminen voi johtaa koomaan, hengitysteiden lamaan- tumiseen ja kuolemaan. Merkki alkoholimyrkytyksestä on jo voimakas humalatile ja vaka- vimmillaan myrkytys on, kun päihtynyt henkilö ei reagoi ulkoisiin ärsykkeisiin, ääniin ja ki- puun. (Alkoholi, Päihdelinkki.)

				2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Alkoholiperäisiin syihin kuolleet	2 008	2 020	2 167	2 136	2 065	1 962	1 889	1 960	1 926	1 841	1 666	1 730	1 558	1 683	1 718	1 716

KUVA 2

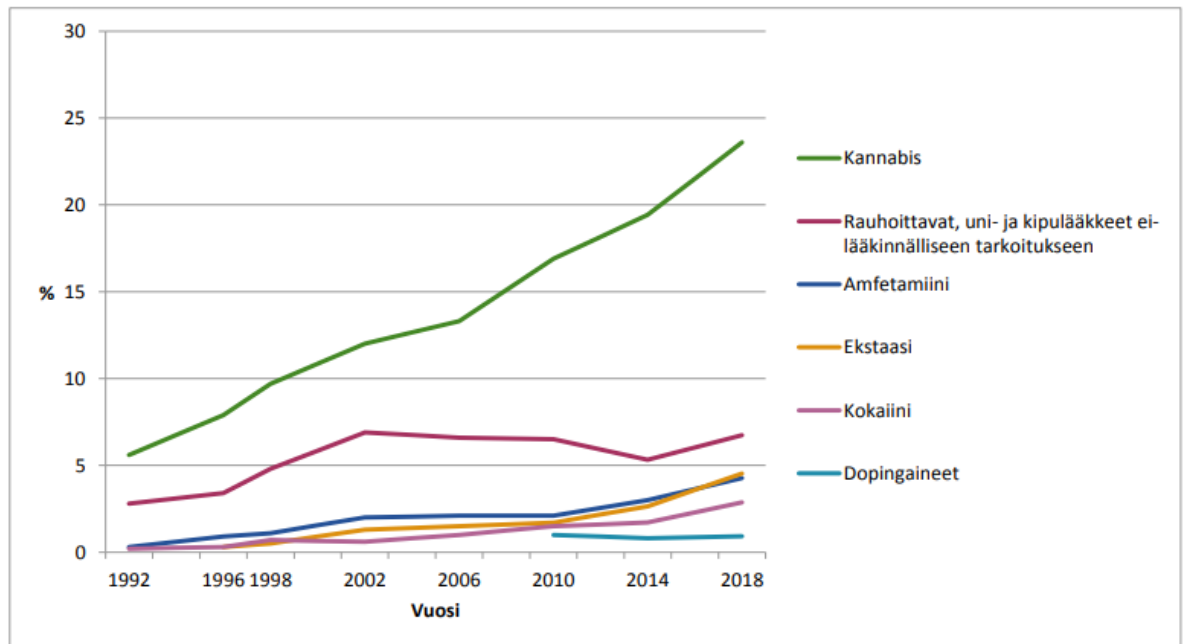
Lähde: Kuolemansyyt, Tilastokeskus

Kuolemat, joiden taustalla ovat alkoholiperäiset syyt, ovat laskeneet vuodesta 2005. Vuonna 2005 kuolemia on 14.5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020.

4.2 Huumausaineet

Huumausaineet ovat keskushermostoon vaikuttavia aineita. Aineet voidaan jakaa keskus- hermostoa kiihdyttäviin ja lamaannuttaviin aineisiin. Lievät yliannostusreaktiot ovat ikäviä tuntemuksia, mutta pahimmillaan vakavia myrkytystilanteita, joiden seurauksena voi olla vammautuminen, peruselintoimintojen romahtaminen ja kuolema. (Huume yliannostusten ehkäiseminen, Päihdelinkki.)

Kuvio 1. Kannabista tai muita aineita joskus elämänsä aikana kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet 15–69-vuotiaassa suomalaisessa väestössä vuosina 1992–2018, %.

KUVA 3

Lähde: Suomalaisen huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018 - THL

Tilastosta on nähtävissä suosituimmaksi nousseen huumausaineen kannabiksen käytön tasainen, mutta huomattava nousu aina 1992 luvulta 2018 vuoteen asti. Muiden huumausaineiden kuin kannabiksen osalta käyttö on ollut huomattavasti tasaisempaa ja pysynyt alle 10 prosenttiin.

Huumekuolemat Suomessa liittyvät usein alkoholin, bentsodiatsepiinien sekä opioidien yhteiskäyttöön ja ovat ”moniaineemyrkytyksiä”. Kuolemat tapahtuvat henkilöiden nukkuessa yliannostuksen seurauksena. Yliannostuksen tunnistaminen on vaikeaa yhteiskäytön myrkytykseen liittyvän viiveen vuoksi. (Huumekuolemat Suomessa, Päihdelinkki.)

				2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Huumeisiin kuolleet (B-luokitus)	138	144	169	175	156	197	213	201	176	167	194	200	261	234	258

KUVA 4

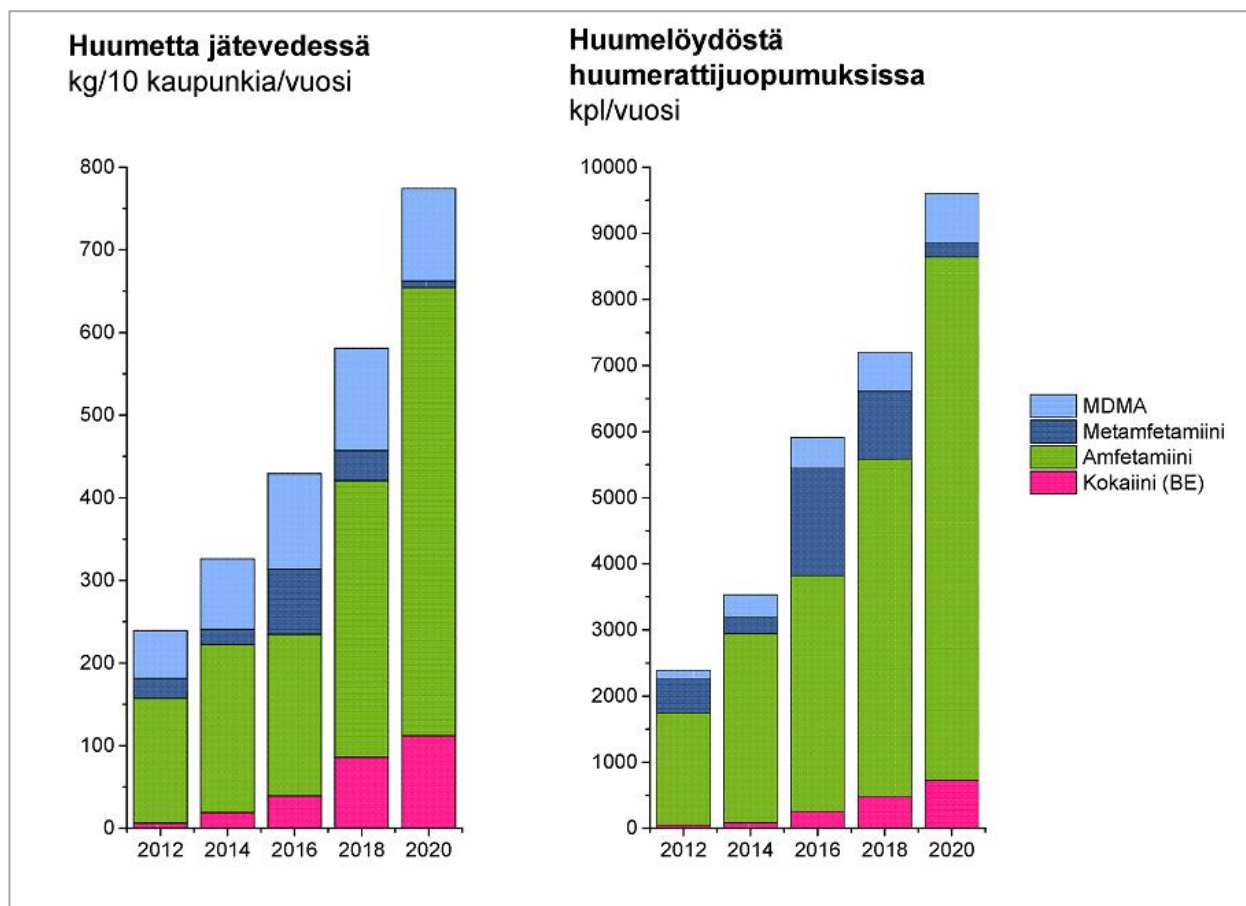
Lähde: Kuolemansyyt, Tilastokeskus

Taulukon alaviite: ”Huume B-luokitus perustuu Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen EMCDDA:n huumeuokitukseen Selection B. Luokkia on yhdistelty.”

Huumausaineisiin liittyvät kuolemat ovat olleet nousussa. Taulukosta käy ilmi, että kuolemia on vuonna 2020 87 prosenttia enemmän kuin vuonna 2006. Kuolemien nousu ei tosin ole yllättävää kun samanaikaisesti huumausaineiden käyttö on lisääntynyt.

Kannabiksen laillistamiseen liittyvät keskustelut ovat olleet pinnalla, samalla myös muiden huumausaineiden käytön yleistyessä, varsinkin kannabista käytetään yhä avoimemmin. Jatkuvasti sosiaalisessa mediassa on pinnalla julkisuuden henkilöiden huumeiden käyttöön liittyviä tapahtumia käsitteleviä artikkeleja, sekä Suomen suurimpien huumevyyhtien selvittelyä. Kaikenlaiseen rikollisuuteen liittyviä tv-ohjelmia, kirjoja ja muuta rikollisuuteen tarttumapintaa tarjoavaa materiaalia on saatavilla rajattomasti. Sosiaalisen median vaikutus ihmisten ja varsinkin nuorten asenteiden muokkaamisessa on jatkuvasti kasvamassa merkittävämmäksi.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) työskentelevä Kirsimari Raitasalon mukaan viitteitä alaikäisten alkoholinkäytön lisääntymiseen ei ole, mutta kannabiksen käyttöä kohtaan asenteet ovat lieventyneet. Erityisesti huolestuttavana Raitasalo pitää 15–24-vuotiaiden osuuden lisääntymisen amfetamiinin ja opioidin ongelmallisina käyttäjinä. Viime vuosina 15–19-vuotiaiden huumeiden ja lääkkeiden käytön aiheuttamat myrkytykset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Vuonna 2019 tutkimuksessa olleista 9.luokkalaisista pojista yli puolet ja tytöistä lähes puolet kokivat, ettei kannabiskokeiluun liity riskejä tai riskien olevan vähäisiä. Säännöllisen kannabiksen käytön olevan riskitöntä tai siihen liittyvän vain vähäisiä riskejä koki 16 prosenttia pojista ja 6 prosenttia tytöistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2022.)

KUVA 5

Lähde: Jätevesitutkimus: Väestötason huumeiden käyttö – THL

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen jätevesitutkimuksessa, jossa tutkittavana on väestötason huumeiden käyttö, on vuosien 2012 ja 2020 välillä tapahtunut huumeiden jätevedessä esiintymisen suhteen merkittävä nousu. Amfetamiini on jätevesitutkimuksessa edustettuna muita näkyvämmiin. Jätevesitutkimuksen tulokset ovat linjassaan huumerattijuopumusten määrän kanssa.

Jätevesitutkimusten kautta huumejäämien seuranta on tutkimusalueena noin 15 vuotta vanha. Tutkimuksilla on myös saatu tuloksia muuntohuumeiden seurannassa. ”Vuoden 2012 keräyksissä olivat mukana Helsinki, Espoo, Lahti, Turku, Tampere, Jyväskylä, Lappeenranta, Kuopio, Oulu, ja Rovaniemi. Vuodesta 2014 lähtien keräykset on toteutettu edellisten lisäksi myös Kotkan, Joensuun, Vaasan ja Savonlinnan alueella. Vuonna 2018 uusina alueina tulivat mukaan Kouvola, Hämeenlinna, Pori, Mikkeli, Seinäjoki, Kokkola, Kajaani, Kemi ja Maarianhamina, sekä vuonna 2020 Rauma, Pietarsaari, Salo ja Vihti.” (THL, Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö.)

5 HISTORIA JA LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTYMINEN

Seuraavaksi käsittelen historiaa liittyen päihteisiin ja päihtyneiden käsittelyyn kieltoain ajoista eteenpäin. Niin päihteiden käyttö, kuin myös siihen liittyvä sääntely ja ihmisten asenteet päihteitä ja toisaalta niiden käyttäjiä kohtaan ovat muuttuneet ajansaatossa. Tietoisuus päihteiden käytön aiheuttamista muutoksista ihmisen kehossa on lisääntynyt kehittyneen lääketieteen myötä ja muuttanut ihmisten käsityksiä sekä asenteita. Toisaalta päihdevalikoiman lisääntyttä ja laittomien päihteiden saatavuuden helpotuttua, on se tarjonnut ihmisille houkutuksia ja mahdollisuuksia päihdekokeiluihin.

Lait syntyvät useimmiten hallitusten esitysten pohjalta ja esityksiä annetaan vuosittain noin 250 kappaletta. Esitysten käsittelyssä kestää useimmiten 2–4 kuukautta, mutta suurien lakihankkeiden kohdalla käsittelyssä voi mennä vuosia. Kun vaalikausi päättyy, myös käsittelemättömät esitykset ja lakialoitteet raukeavat. (Eduskunta, lakien säätäminen.) Käsittelen työssäni useita hallituksen esityksiä, joiden pohjalta lakeja on säädetty.

Kohtuuden ystäviksi kutsuttu raittiusliike nosti päätään 1800-luvun puolivälissä. Liike muutti 1880-luvulla nimeään Raittiuden ystäviksi ja liike ihanoi absoluuttista raittiutta, alkuperäisen alkoholin kohtuukäytön sijaan. Kieltoalaista äänestettiin neljästi, sillä Venäjän hallitus ei ollut aluksi myönteinen sen suhteen, kuitenkin vuonna 1917 Kerenskin hallitus on hyväksynyt kieltoakityynnön. Ensimmäisen maailmansodan aikana kieltolaki toimi hyvin, mutta rauhanoloissa tämä muuttui. Kieltolaki tuli voimaan vuonna 1919. Helsingin yliopiston sosiaalishistorian professorin Martti Peltosen arvion mukaan, kulutus on ollut kieltoain aikana samaa luokkaa, kuin ennen ensimmäistä maailmansotaa. Kieltoain aikaan alkoholiin suhtautuminen on muistuttanut nykypäivän suhtautumista huumeisiin. Alkoholia saatiin rikollisin keinoin salakuljettamalla. Kieltolaki kumottiin lopulta 5.4.1932. (Löyttyniemi, 2013.)

Nykypäivänä varsinkin nuorten keskuudessa on ollut paljon muun muassa sosiaalisessa mediassa keskustelua alkoholin käytöstä ja siihen liittyvästä sosiaalisesta painostuksesta. Korkeakouluopiskelijan elämään nähdään automaattisesti kuuluvan alkoholin hauriset opiskelijajuhlat ja pidetään sosiaalisesti hyväksyttävänä vahvassa humalassa esiintyminen ja alkoholin nauttaminen opiskeluvuikkojen keskellä. Alkoholin käyttö on niin normalisoitunut, että siihen liittyvän kohtuu- ja liikakäytön rajaa voi olla vaikea hahmottaa.

Sota-aikana raittiusliike voimistui ja Alkon johdossa kehitettiin viinakortti, millä viinaa sai ostaa enemmän maksettuaan verojakin enemmän. Alkoholiongelmien ajateltiin liittyvän sivistystasoon. Keskioluen myynti vapautettiin vuonna 1969 ja kun aiemmin oluen juoja nähtiin sivistymättömänä moukkana, alettiin panimoliiton kampanjan myötä hahmo muuttua

nähtäväksi normaalina mukavana suomalaisena. Keskioluen suosio nousi 1980-luvulla ja alkoholinkulutus oli tällöin neljä litraa 100 prosenttista alkoholia henkeä kohden vuodessa, kokonaiskulutus nousi 1990-luvun lamaan asti neljästä litrasta noin yhdeksään litraan. Alkoholien tuonnin helpotuttua EU-maista sekä kioskien ja huoltamoiden saatua vuonna 1995 myyntiluvat kulutus kasvoi noin 10 litraan henkeä kohden. Viron liityttyä vuonna 2004 Euroopan unioniin, alkoholiveroa laskettiin ja alkoholien kokonaiskulutus, sekä alkoholitautien ja alkoholimyrkytysten aiheuttamat luvut kuolemissa nousivat. (Löyttyniemi, 2013.)

5.1 Vuodet 1885–1973

Turva-seura on perustettu vuonna 1886 ja seura perustettiin juoposairaiden hoitolaitosten ylläpitämistä varten. Parantoloissa ”juoposairaita” pyrittiin parantamaan täydellisen alkoholista pidättäytymisen, yksinkertaisen ravinnon, kristillisen elämäntyylin ja ankaran työn teon yhtälön kautta. (Forsius, 2003.)

Suomen kontrollipolitiikka ja kontrollinäkökulma liittyen alkoholiin ja ”irtolaisuuteen” on osa Suomen historiaan. ”Irtolainen” tarkoitti vuonna 1885 lainsäädännössä naispuolista prostituoitua tai miespuolista asunnotonta juoppoa. Kun alkoholilaki säädettiin (1936–1961) ”irtolaisia” tulkittiin olevan myös muut juopot. Vuonna 1948 sisäasiainministeriö on painottanut yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä poliittisten levottomuuksien ehkäisyksi. Irtolaislakikontrollia tehostettiin ja tiukennettiin. Irtolaisuuden alaisia ihmisiä lähetettiin työlaitoksiin ja pakkotöihin, sekä alkoholihuoltoloita perustettiin. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 9.)

1950-luvulla moniammatillista päihdehuollon avohoitoa aloitettiin kehittämään ja 1960-luvulla päihteiden käyttäjien lähettämisestä työlaitoksiin ja pakkotyöhön luovuttiin. Laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta, joka säädettiin vuonna 1961 painotti autettavan vapaaehtoisuutta, omaehtoisuutta ja huoltoviranomaisten auttamistoimintaa. A-klinikka perustettiin vuonna 1955 ja vuonna 1970 A-klinikoiden määrä alkoi selvästi lisääntyä. Vuonna 1966 säädettiin ensimmäinen poliisilaki, jolloin poliisin toimivaltuuden kirjattiin ensimmäistä kertaa lakiin yleisvaltuutuksen sijaan. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 9.)

9.8.1968 on kumottu juopumuksen rangaistavuus. Hallituksen esityksessä *laiksi päihtyneiden käsittelystä sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta*, juopumuksen rangaistavuuden poistamisen tulisi johtaa siihen, että päihteiden väärinkäyttäjät saatetaan tarkoituksenmukaisten huoltotoimenpiteiden alaisiksi. Päihtyneenä tavattujen henkilöiden säilöön ottaminen selviämistä varten on esitetty olevan välttämätön toimenpide alkoholin tai muun

huumaavan aineen väärinkäytön aiheuttaminen haittojen torjumisen ja vähentämisen kannalta. (HE 3/1972.)

Alkoholinkäyttöön on liittynyt näinä vuosina paheksuntaa, mutta vähitellen juopuneena olemista on aloitettu pitämään hyväksyttävämpänä. Päihtyneiden henkilöiden julkisella paikalla esiintymistä on kuitenkin vielä haluttu rajoittaa. Juopumuksen rangaistavuuden poistamisesta on nyt kulunut vain 50 vuotta. Näiden vuosien aikana yhteiskuntamme on kehittynyt monella osa-alueella todella paljon ja voi olla vaikea kuvitella Suomea, jossa juopuneena esiintymisestä on rangaistu. Nykypäivän katukuvassa on hyvin tavallista nähdä vahvastikin päihtyneitä henkilöitä.

Poliisilakiin, joka on asetettu 18.2.1966 on lisätty hallituksen esityksen 3/1972 johdosta kohta, joka on antanut poliisille oikeuden tarvittaessa voimakeinoin poistaa ja tarpeen vaatiessa ottaa kiinni henkilö, joka esiintyy alkoholipitoisesta tai muusta päihdyttävästä aineesta päihtyneenä yleisellä paikalla, yleisessä kokouksessa tai muussa julkisessa tilaisuudessa. Myös yksityishenkilö on saanut ottaa kiinni päihtyneen käyttäytymisellään häiritsevän henkilön kiinni, jollei poliisia ole ollut saatavissa. Tällöin kiinniotosta on tullut ilmoittaa viipymättä poliisille. (HE 3/1972.)

Esityksessä esitetään uudeksi toimeenpantavaksi laiksi *laki päihtyneiden käsittelystä*, uudessa laissa säädetään poliisin päihtymyksen vuoksi kiinniottaman henkilön ensisijaisesti toimitettavan selviämisasemalle. Käytäntöön tulisi siirtyä sitä mukaan, kun selviämisasemia perustetaan. Selviämisasematoiminnan aiheuttamien kustannuksen vuoksi päihtyneeltä voidaan lain mukaan periä maksu selviämisasemalla saatavista palveluista. (HE 3/1972.)

Poliisilaissa 84/1966 ei ole käynyt selville, mihin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota päihtyneiden kiinniottamista ja sen tarpeellisuutta tarkastellessa ja esityksessä säilöön ottamisen päänäkökohtana on ollut järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Ratkaisun selviämisasemalle toimittamiseen on tehnyt poliisi. Esityksessä aiemman poliisilain 84/1966 säilöönottoaika pidennettiin lakiin päihtyneiden käsittelystä 12 tuntiin, vähimmäisajan ollessa 8 tuntia. Henkilöä, jota ei ole kello 20 päästetty säilöstä, on voitu pitää säilössä seuraavaan aamuun, enintään kello 8 saakka. Mikäli asunnon tai yösijan puuttuminen tai muu erityinen syy on antanut aiheutta, voidaan kiinniottoa jatkaa yli 12 tunnin, mutta enimmäisaika olisi kuitenkin 24 tuntia. Päihtynyt voidaan myös päästää säilöstä aikaisemmin, mikäli säilössä pidosta aiheutuu kiinniotetulle kohtuutonta haittaa, vahinkoa tai päästäminen on muusta syystä tarkoituksenmukaista. Laki päihtyneiden käsittelystä 461/1973 on tullut voimaan 1.10.1973. (HE 3/1972.)

5.2 Vuodet 1993–2001

Toisen huumeaallon ja hiv-epidemian johdosta huumeaineiden käyttäjien palveluja aloitettiin erityisesti kehittämään. Valtionuudistuksessa (1993) kuntalakiin (1995) kirjattiin kunnille mahdollisuudet järjestää päihdepalvelut haluamalla tavallaan ja päihdepalvelujärjestelmä kehittyi eri puolilla Suomea hyvin erilaiseksi. Vuonna 1995 sallittiin täysi-ikäisille julkinen alkoholinkäyttö, mutta edelleen tänä päivänäkin vuonna 2003 voimaantullut järjestyslaki kieltää yleisillä paikoilla taajamassa ja julkisessa liikenteessä olevassa kulkuneuvossa päihdyttävien aineiden nauttimisen. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 11.)

Toinen huumeaalto toi käyttöön useita uusia aineita kuten ekstaasin, gamman ja lakan. Huumekontrollia kiertääkseen huumekokemuksia on haettu myös huumekäyttöön muokatuista ja huumeina aiemmin käyttämättömistä aineista, tämän johdosta on syntynyt käsite ”muuntohuumeet”. (Karjalainen, Pekkanen & Hakkarinen 2020, 9.)

Hallituksen esityksessä 57/1994 ehdotettiin säädettäväksi uusi poliisilaki, joka korvasi vuonna 1966 annetun poliisilain ja siihen myöhemmin tehdyt muutokset. Poliisilaissa 493/1995, joka on tullut voimaan 1.10.1995 *kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi* on ollut tähän aikaan ajan tasaisesta laista poiketen 2 luvun 11 pykälä. (HE 57/1994.)

Esityksessä käsitellään päihtymyksen yhteiskunnallisen arvioinnin muuttuneen niin, että aiemmin rikoksena ja sittemmin torjuttavana häiriönä rappioalkoholismi on käsitetty sairautteen verrattavaksi tilaksi. Päihtymys julkisella paikalla taas esitetään normaaliksi alkoholin käyttöön liittyväksi olosuhteeksi. Jokamiehen kiinniotto-oikeus, joka kohdistuu häiriötä aiheuttavaan päihtyneeseen, on poistettu ja poliisimiehen kiinniotto-oikeus säilytetään vain kansalaisen suojaamiseksi välittömästi uhkaavilta vaaroilta ja vakavilta häiriöiltä. Säilönnöto ei enää vaadi häiriön tai vaaran aiheutumista yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. (HE 57/1994.)

Tässä vaiheessa lainsäädäntö on muuttunut huomattavasti aiempaa sallivammaksi päihtyneiden henkilöiden ja päihtyneenä esiintymisen osalta. Tällöin voimaantulleeseen lakiin pykälä on säädetty samaan muotoon kuin se on ajantasaisessa lainsäädännössä, pois lukien 2 momenttiin 1.3.2001 tehtyä lisäystä, joka käsittelee alle 18-vuotiaan henkilön käsittelyä, lisäys on tehty myöhemmin käsiteltävän hallituksen esityksen 34/1999 pohjalta.

Esityksen mukaan käytännössä poliisin toimenpiteitä kiinniottaa henkilö hänen itsensä suojaamiseksi kohdistuu useimmiten alkoholista päihtyneeseen. Kiinniotto voi myös kohdistua

vanhuuden aiheuttamaan fyysiseen sekavuus- tai sairastilaan, mielisairauteen, itsemurhahakuisuuteen tai näihin verrattaviin syihin. Säädöksen perusteella myös vajaavaltainen ja itsestään huolehtimaan kykenemätön voidaan ottaa kiinni hänen toimittamiseksi huoltajan, holhoojan tai sosiaaliviranomaisen huostaan. Päihtyneiden kiinniottoajat määräytyvät *päihtyneiden käsittelystä annetun lain* mukaisesti. (HE 57/1994.)

Mitä tulee henkilöihin, jotka kärsivät fyysisestä vanhuuden aiheuttamasta sekavuus- tai sairastilasta, mielensairaudesta ja itsemurhahakuisuudesta olisi syytä tarkastella kuuluuko tällaisten ihmisten huolehtiminen poliisille. Poliisin omiin tiloihin kiinniotetut henkilöt viettävät aikansa kiinniotettuna poliisin säilytystilassa, tutummin putkassa. Putka ei lähtökohtaisesti ole tila, joka on tarkoitettu parantamaan oloa esimerkiksi itsemurhahakuisuuden suhteen. Mikäli päihtynyt on itsemurhahakuinen, voi pään selvittäminen selkeyttää myös ajatuksia, mutta tällaisen henkilön jatkohoitoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Poliisi ei ole oikea ammattitaitoinen viranomaisen hoitamaan mielenterveysongelmia ilman toimivaa ja aktiivista viranomaisyhteistyötä. Tällaisella perusteella kiinniotetun henkilön kiinnioton tulisi olla vain hetkellinen, kunnes henkilö voidaan ohjata oikean hoidon piiriin.

Voimassa olevan poliisilain 84/1966 4 pykälän 1 momentissa päihtynyttä on pidettävä säilyksessä hänen päihtymyksestään selviämiseen tarvittava aika, joka kuitenkin on vähintään 8 tuntia. Vähimmäisaika päihtyneen kiinnipidolle on ehdotettu kumottavaksi tarpeettomana, eikä sitä ole enää pidetty ajanmukaisena. Tarve suojata päihtynyttä henkilöä hänen päihtyneenä ollessaan, voidaan toteuttaa luovuttamalla hänet omaisilleen, eikä henkilöiden selviämiseen tarvittavaa aikaa voi arvioida kiinteään aikarajan perusteella. Kiinniotetun olisi esityksen ehdotuksen mukaan annettava poistua heti kun kiinnioton tarve on lakannut, kuitenkin viimeistään 12 tunnin kuluttua. Edelleen erityisen syyn vaatiessa kiinniotto voisi jatkua enintään 24 tuntia. *Laki päihtyneiden käsittelystä 57/1994* on tullut voimaan 1.10.1995. (HE 57/1994.)

5.3 Vuodesta 2001 eteenpäin

Alkoholin tuonti EU-maista vapautui vuonna 2004 ja alkoholinkäytöstä aiheutuneet haitat myös lisääntyivät. Tästä huolimatta 2000-luvun laman myötä päihdehuollosta pyrittiin säästämään, vaikka päihdehoidon tarve oli kasvanut. Vuoteen 2011 mennessä selviämisesmien määrä kasvoi, mutta suuressa osassa kuntia päihtyneelle ei ole ollut muuta säilytyspaikkaa kuin poliisin kiinniottotilat. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 11.)

Päihtyneiden selviämisasematoiminta on sisältynyt lakiin vuoteen 2011 mennessä jo melkein 40 vuotta, mutta se on koko sen ajan ollut hataralla pohjalla. Työryhmän selvityksenkään jälkeen seuraavaan 10 vuoteen ei ole edelleenkään tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Hallituksen esityksessä 34/1999 ehdotettiin lisättävän poliisilain 11 pykälän *kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi* 2 momenttiin säännös, jonka mukaan 1 momentin mukaan kiinniotettu alle 18-vuotias on viipymättä luovutettava ensisijaisesti hänen huoltajalleen. Täsmennys alle 18-vuotiaiden kiinniottoon liittyen on haluttu lisätä lakiin käytännössä ilmi tulleiden tilanteiden johdosta. Kotihälytyskeikoilla on tavattu lapsia, jotka ovat olleet vakavassa vaarassa vailla minkäänlaista huolenpitoa. Tällaisissa tilanteissa poliisi voi uuden lisäyksen ansiosta suorittaa pykälän mukaisen kiinnioton, kunnes lapsi on mahdollista luovuttaa huoltajan tai lastensuojeluviranomaisen huostaan. Tarkoituksena on ollut ettei 24 tunnin enimmäisaika koskisi tilapäisesti turvaan otettua lasta. Esimerkkinä on pidetty lapsen osalta akuuttia alkoholiongelman ja perheväkivallan synnyttämää tilannetta. (HE 34/1999.)

Poliisiylijohtajan asetuksesta vuonna 2003 on koottu työryhmä selvittämään poliisin maksupolitiikkaa, työryhmä on jättänyt valmiin muistionsa 3.3.2004. Muistiossaan kustannuksiin liittyen, työryhmä painottaa, että poliisin tulisi ottaa säilöön vain yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle häiriötä aiheuttavat henkilöt ja muiden päihtyneiden säilöön otettujen osalta tehtävät kuuluvat kunnalliselle viranomaiselle. Selviämisasemalle päihtyneellä kiinniotetulla on ollut velvollisuus suorittaa saamastaan hoidosta maksu, joka on ollut vuonna 2004 10 euroa. Poliisin on todettu joutuvan ottamaan päihtyneitä omiin tiloihin kuntien puutteellisten selviämisasemien vuoksi. Työryhmä on esittänyt, että kustannukset kiinniottoista, jotka ovat kohdistuneet päihtyneeseen henkilöön hänen suojaamiseksi tulisi voida kohdistaa päihdehuoltovelvoitteen mukaisesti kunnille. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 14–15.)

Muistiossa on pyritty selvittämään millaisia kustannuksia kunnille aiheutuisi riittävän kattavasta päihtyneiden selviämisasemaverkoston perustamisesta ja ylläpitämisestä. Työryhmä valmisteli esitystä 20 selviämisaseman mallille. Vuoden 2004 hintatason mukaan poliisiaseman yhteyteen perustettavien 20 selviämisaseman kustannukset olisivat 4,5 miljoonaa euroa vuodessa, kuin taas sairaalaan tai muuhun laitokseen perustettavien 8 miljoonaa euroa vuodessa. Rauhallisia päihtyneitä, eli sellaisia, joita voisi sijoittaa poliisi kiinniottotilojen sijaan selviämisasemalle, oli työryhmän arvion mukaan keskimäärin puolet 2003 vuoden päihtyneiden säilöön otetuista. Työryhmä tarkasteli Helsingin kohdalta kustannuksia ja selvityksen mukaan yhden päihtyneen säilyttäminen poliisin tiloissa maksoi 70 euroa ja päihdehuoltoyksikössä 110 euroa vuorokaudessa. Hinnat olisivat toteutuneet, mikäli selviämisasemalle olisi tarpeeksi käyttöä, joka oli arvioitu selvityksen mukaan niin, että käyttö ylittäisi

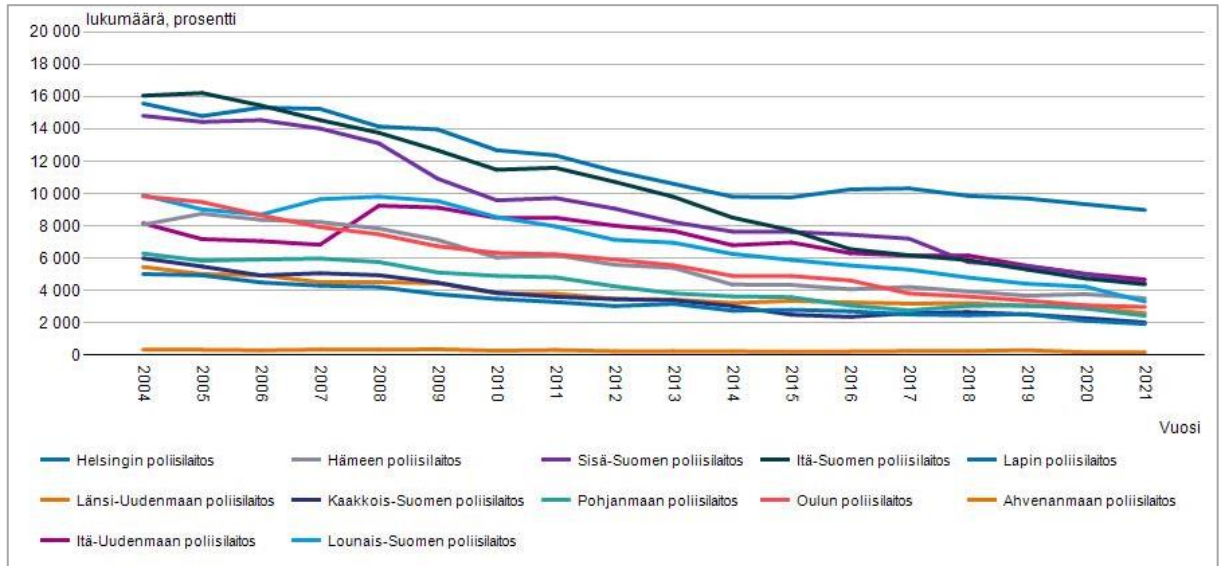
80 prosentin käyttöasteeseen. (Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä, 2011, 13–14.)

Noposen vuonna 2005 suorittamassa tutkimuksessa poliisin säilöönotoista ja asiakaskunnasta Helsingissä todetaan, että vuoden 2003 ja 2004 lisääntynyt säilöönottojen kasvu johdetaan lisääntyneestä kanta-asiakkaiden osuudesta. Kanta-asiakas on tutkimuksessa henkilö, joka joutuu poliisin säilöön vähintään kuusi kertaa vuodessa. Kanta-asiakkaan on määritellyt alun perin Rahkonen ja Sulkunen tutkimuksessaan vuonna 1987. (Noponen, 2005, 9.)

Suomessa on vuonna 2017 arviolta ollut 15 selviämisasemaa. Parhaimmillaan selviämisasemalle tullut henkilö pääsee halutessaan suoraan katkaisuhoidon. Katkaisuhoidon kautta henkilön on mahdollista päästä avohoitoon ja laitostuntoutukseen. palveluesimies Petra Siutla-Luotonen A-klinikkasäätiö Salon vieroitushoitoyksiköstä ja selviämisasemalta kertoo, että ainoaksi kriteeriksi selviämisasemalle menevälle ihmiselle on, ettei tämä saa olla aggressiivinen eikä akuutin sairaanhoidon tarpeessa. Siutla-Luotonen kertoo myös, että noin puolet selviämisasemalle tulleista asiakkaista jatkaa katkaisuhoidon. Rauhallisten päihtyneiden osuus on poliisin päihtyneiden kiinnitoista noin kolmannes. Salon selviämisasemalla katkaisuhoidon ja selviämisaseman välissä on yksi ovi ja katkaisuhoidon voidaan siirtää henkilö ilman tämän uloskirjaamista selviämisasemalta, mikäli katkaisuhoidossa on tilaa. (Tolonen, 2017.)

6 AJANTASAINEN LAINSÄÄDÄNTÖ, POLIISILAKI 872/2011

Seuraavaksi käsittelen ajantasaista lainsäädäntöä. Alla olevasta taulukosta näemme, että päihtymyksen takia säilöön otettujen määrä on ollut suhteellisen tasaisessa laskussa vuoden 2004 jälkeen.

KUVA 6

Lähde: Tilastokeskus, Rikos- ja pakkokeinotilasto

Hallituksen esityksestä 224/2010 aiemmin poliisilaissa 11 pykälänä tunnettu *kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi* pykälä on vaihtunut poliisilain 2 luvun 2 pykäläksi. Tarkennuksena lakiin on lisätty, että kiinniotettuna pitäminen kytketään tapauksiin, joissa on asunnon tai yösijan puuttuminen, muu erityinen syy vaatii kiinniottoa tai kytketään henkilön hengen ja terveyden suojaamiseksi liittyväksi toimenpiteeksi. Erityiseksi syyksi on tarkennettu esitykseen nimenomaan asunnon tai yösijan puuttuminen. Lähtökohtana on, että henkilö tulee päästää myös ilta- ja yöaikaanakin vapaaksi, mikäli erityinen syy ei kiinniotetun kohdalla täyty. (HE 224/2010.)

6.1 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän ensimmäinen momentti

”Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö hänen suojaamiseksi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos henkilö ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin.” (PoL 872/2011.)

Pykälän 1 momentissa poliisimiehelle annetaan toimivaltuudet ottaa kiinni henkilö hänen omaa henkeään, ruumiillista koskemattomuutta tai terveyttä vakavasti uhkaavalta vaaralta. Tällaisen vaaran määrittäminen jää suurelta osin jokaisen poliisimiehen oman arvion vaaraan. Yksi vaikuttava tekijä on vallitsevat sääolosuhteet. Mikäli ulkona on pakkasta, tilanne on huomattavasti eri kuin kesähelteellä. Myös paikka ja vuorokauden aika henkilö tavattaessa kuuluisi vaikuttaa päätöksentekoon. Arvioin seuraavaksi erilaisia perusteita, joihin olen törmännyt ja joiden koen olevan ongelmallisia.

Olen kuullut perusteluna henkilöön kohdistuvan vaaran aiheuttajaksi monenlaisia vaihtoehtoja. Yksi perustelu, joka on kuultu myös Poliisiammattikorkeakoululla sen tarkempaa lähdeettä avaamatta, oli se, että päihtyneen omaisuuteen voidaan ulkopuolisen johdosta kajota. Pykälässä ei kuitenkaan puhuta erikseen omaisuuden suojaamisesta ja perustelu onkin liittynyt siihen, että suojataan omaisuutta henkilön ruumiillisen koskemattomuuden suojaamisen kautta. On kyllä totta, että mikäli henkilön taskusta haluaa esimerkiksi anastaa lompakon, on henkilöön todennäköisesti koskettava. Ongelmana näkisin, että epäillyn omaisuusrikoksen mahdollisuus nähdään välittömästi uhkaavana vakavana vaarana ruumiilliselle koskemattomuudelle. Onko vaara välittömästi uhkaava, mikäli se on vain hypoteettisesti mahdollinen ja toisaalta vaikka mahdollisesti kiinni otolla ennaltaehkäistäisiin rikos, joka poliisin tehtäväksi poliisilain 1 luvun 1 pykälässäkin on kirjattu, onko suhteellisuuden arvioinnin kannalta asiaa tarkasteltava monelta kannalta.

Poliisitoimen vuonna 2006 antama sisäasianministeriön ohje tehtävien käsittelystä poliisin kenttä- ja hälytystoiminnassa on ohjeistanut poliisia päihtyneisiin henkilöihin liittyvien tehtävien kohdalla. Ohjeistuksen mukaan korkeimmassa kiireellisyysluokassa ovat sellaiset henkilöt, jotka ovat välittömässä hengen tai terveyden vaarassa, tällaisia ovat olleet esimerkiksi ajoradalla makaavat tai kovalla pakkasella sammuneet. Alimpaan kiireellisyysluokkaan ovat kuuluneet ne henkilöt, joilla ei ole hengen tai terveyden vaaraa sekä sellaiset päihtyneet, jotka eivät aiheuta vaaraa muille tai itselleen. Näiden henkilöiden kohdalta on nähty tehtävien kuuluvan poliisille, koska he voivat joutua mahdollisesti rikoksen uhreiksi. (Työryhmän mietintö, SM014:00/2014,32.) Tämän ohjeistuksen mukaan, poliisille kuuluu myös tehtävät, joissa ei ole välitöntä ja vakavaa hengen ja terveyden vaaraa. Näissä tilanteissa kuitenkin perusteita kiinniottamiseen tulisi tarkastella ja tehtävien hoitoon muin keinoin tulisi panostaa.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on ratkaissut vuonna 2012 kantelun laittoman vapaudenriiston hyvittämisestä. Kantelija oli pyytänyt tutkimaan poliisin menettelyä kiinniottoon liittyen, joka oli tehty käsiteltävänä olevan poliisilain 2 luvun 2 pykälän mukaan. Kantelija oli asianomistajana tutkittavaan törkeään petokseen ja poliisi oli mennyt etsimään rikoksesta epäiltyjä asunnosta, josta poliisit olivat kuitenkin tavanneet vain kantelijan. Kantelija oli

otettu kiinni hänen suojelemiseksi epäillyltä taloudelliselta hyväksikäytöltä. Oikeusasiamies oli saanut poliisin antamasta selvityksestä kuvan, että henkilö oli kiinniotettu perusteena suojata henkilön omaisuuden vähenemistä. Oikeusasiamies on todennut ratkaisussaan, että kiinnioton puuttuessa perusoikeuteen, kiinniotto omaisuuden suojaamiseksi ei ole ollut mahdollista säännöksen sanamuodon perusteella. Kiinniottoperusteita ei voi tulkita laajentavasti ja menettely on ollut lakiin perustumaton. Poliisilain velvollisuuden ennaltaehkäistä ja torjua rikoksia oli saattanut ohjata poliisin toimintaa ja tehnyt menettelyn jossain määrin ymmärrettäväksi, mutta muut vaihtoehdot kantelijan suojelemiseksi olisi tullut ottaa huomioon ja niiden olla ensisijaisia. Tässä tapauksessa omaisuuden suojaan liittyvää kiinniottoa on kritisoitu. Kantelija ei ole tapauksessa ollut päihtynyt, mutta poliisin tekemät havainnot, joihin kantelumenettelyssä ei ole ollut mahdollisuutta ottaa kantaa, ovat antaneet poliisille huolen aiheen kantelijan kyvystä pitää huolta itsestään. (2012, Dnro 1317/411.)

Ajatellaan kuviteltua, mutta hyvin mahdollista tilannetta, jossa rauhallinen päihtynyt henkilö makaa kesällä julkisella paikalla päiväsaikaan. Henkilö on juonut muutaman annoksen alkoholia liikaa, eikä ole kykeneväinen jatkamaan matkaansa, mutta on ajatellut ottavansa pienet nokkaunet ja selvittävänsä päätä, kunnes ”saa jalat allensa”. Sivullinen soittaa hätäkeskukseen ja ilmoittaa ”jalattomasta”, kuten työharjoitteluni aikana useamman kerran hätäkeskuksen kuuli kohdehenkilöä kuvailevan. Poliisipartio saapuu paikalle ja toteaa henkilön päihtymystilan olevan sellainen, että tilanteelle on jotain tehtävä. Partio päättää ottaa henkilön kiinni henkilön suojaamiseksi. Kiinniottopöytäkirjaan kirjataan, ettei henkilö ole kykeneväinen huolehtimaan itsestään vahvan päihtymystilan vuoksi ja voisi joutua rikoksen uhriksi, sillä ei pysty puolustamaan itseään ja omaisuuttaan. Nyt henkilö on poliisin kiinniottiloissa nukkumassa päätänsä selväksi ja turvassa, mutta mikä on henkilön oikeuksien laita? Olisiko tehtävän voinut hoitaa muutoin, esimerkiksi kuljettamalla henkilö kotiinsa tai johonkin päihtymyksen selviämiseen soveltuvampaan paikkaan kuten puistoalueelle, kotiin tai selviämisasemalle. Poliisipartion arvion tekeminen henkilön päihtymystilasta voi olla haastavaa. Esimerkiksi luotettavaa tietoa siitä onko humalatila nousussa vai laskussa ei välttämättä ole saatavilla.

Poliisilla on toimivaltuudet *pakkokeinolain* 9 luvun 2 pykälän mukaan suorittaa koe nautitun alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle, mutta ilman kulkuneuvon kuljettamista puhalluttamiseen ei ole toimivaltuuksia. Pelkkä nautitun alkoholin aiheuttama promillemäärä voi kertoa henkilön tilasta paljon, vaikka henkilöiden ominaisuuksien vuoksi rajaa myrkytykselle ei ole määriteltävissä.

Varsinais-Suomen poliisilaitoksen alueella vuosina 1998–2011 poliisipartiot ovat käyttäneet päihtyneiden henkilöiden käsittelyyn 8 tunnin mittaisia työpäiviä 5247 kappaletta, eli

vuodessa noin 403 päivää. Keskimäärin alueella tehtäviin on käytetty 21,3–30,5 minuuttia. (Mansikkamäki, 2014, 48.) Yksi poliisipartio voi olla tehtävän hoitoon käytettävästä tavasta, kuljetusmatkojen pituuksista, tarvittavista poliisin tietojärjestelmiin tehtävistä kirjauksista ja muista olosuhteista riippuen kiinni tehtävällä minuuteista tunteihin ja tämä kaikki on pois päivittäistoiminnan resursseista sekä sellaisista tehtävistä jotka eivät ole hoidettavissa ilman poliisia, poliisin osaamista ja toimivaltuuksia. Päihtyneisiin kohdistuneiden tehtävien hoitamisen siirtämisestä muille toimijoille on myös keskusteltu, mutta en tässä työssä ota asiaan kantaa.

Toinen peruste mitä olen kuullut rauhallisen päihtyneen kiinniottamiselle, on, että humalatila on niin vahva, että hän voisi kotona tai muussa paikassa ollessaan esimerkiksi tukehtua oksennukseensa tai kaatua kohtalokkain seurauksin. Aiemmin käsittelin päihteiden aiheuttamia riskejä ja haittoja ihmisen terveydelle. Päihteiden käyttöön sisältyykin useita mahdollisia kohtalokkaita ja peruuttamattomia seurauksia. Kiinniottossa käytettäessä ensin mainittua perustetta suojataan henkilön henkeä ja terveyttä. Onko poliisi oikea viranomainen hoitamaan tällaisia henkilöitä omissa kiinniottotiloissaan? Poliisin kiinniottotiloissa päihtyneitä valvotaan kameravalvonnalla ja heitä herätellään ainakin harjoittelupaikkakunnallani tarkastuskäynneillä vartijoiden toimesta kahden tunnin välein. Riittääkö kahden tunnin välein suoritettava tarkastus kiinniottotilan takaamiseen?

Kun poliisi kuitenkin ottaa henkilön kiinni käsittelemäni pykälän perusteella, voimme tehdä nopean katsauksen *lakiin päihtyneiden käsittelystä*. Lain 2 pykälän 1 momentti edelleen kertoo, että henkilö, joka ei aiheuta vaaraa muiden turvallisuudelle olisi poliisin toimitettava selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan, jollei päihtyneestä voida huolehtia muulla tavoin, 2 momentissa väkivaltaisesti käyttäytyvä, väkivaltaiseksi tiedetty päihtynyt ja päihtynyt, jota ei muusta syystä voida toimittaa selviämisasemalla on otettava poliisin säilytystilaan. (Laki päihtyneiden käsittelystä, 461/1973.) Putkalain kokonaisuudistuksen työryhmän mietinnöissä muun syyn määritelmään sopivaksi esimerkiksi annetaan henkilön aggressiivisuus, arvaamaton käytös ja näistä johtuva vaara itselle tai muille niin ettei hänestä voida huolehtia selviämisaseman tai muun hoitopaikan tiloissa (Työryhmän mietintö SM014:00/2014, 108).

Asia on siis esitetty varsin ymmärrettävästi ja selkeästi, mutta silti poliisilla ei ole ollut mahdollisuutta toimia lain vaatimalla tavalla, sillä selviämisasemia ei ole ollut riittävästi ja toisaalta ne eivät ole välttämättä vastaanottaneet päihtyneitä.

6.2 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän toinen momentti

”Jos 1 momentin mukaan kiinni otettu on alle 18-vuotias, hänet on viipymättä luovutettava huoltajalleen tai, jollei se ole mahdollista, lastensuojeluviranomaiselle.” (PoIL 872/2011.)

Alaikäisten osalta lainsäädäntö on selkeä. Kun lisäys tehtiin, oli sillä tarkoitus kuten aiemmin asiaa käsittelin suojata nimenomaan alaikäisiä muun muassa perheväkivaltatilanteissa. Poliisilla on *lastensuojelulain* 5 luvun 25 pykälän mukaan velvollisuus ilmoittaa viipymättä sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, mikäli tehtävällä tavataan lapsi, jonka hoidon tai huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Kynnys, jolla lastensuojeluilmoitus tehdään, tulisi olla matala ja mikäli alaikäinen otettaisiin edellä mainitulla kohdalla kiinni, olisi sen oltava kynnyksen ylittävä tapahtuma. (Mielenterveyslaki, 1116/1990.)

”Muun kiinniotetun on annettava poistua heti, kun kiinniottamisen tarve on lakannut, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta. Henkilö, jota ei ole päästetty vapaaksi kello 20:een mennessä, saadaan kuitenkin pitää kiinniotettuna seuraavaan aamuun kello 8:aan saakka, jos siihen on henkilön hengen tai terveyden suojaamiseksi, asunnon tai yösijan puuttumisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä erityistä aihetta.” (PoL 872/2011.)

Toisen momentin jatko määrittelee kiinniottoaikoja, jotka ovat myös yksiselitteisiä. Kun henkilö on jo kiinniotettuna, tulisi arvioida hengen ja terveyden suojaamista. *Mielenterveyslain* 1990/1116 2 luvun 8 pykälän mukaan mielisairas, mielisairauden vuoksi hoidon tarpeessa oleva, jonka hoitoon toimittamatta jättäminen pahentaisi hänen mielisairauttaan tai vakavasti vaarantaisi hänen tai muiden terveyttä tai turvallisuutta voidaan hänet määrätä tahdostaan riippumatta psykiatriseen sairaanhoitoon. Poliisin tai vartijan olisi myös selvitettävä, jotta kiinniotetun oikeusturva varmistuu tämän asunnon tai yösijan tilanne. (Mielenterveyslaki, 1116/1990.)

6.3 Poliisilain 2 luvun 2 pykälän kolmas momentti

”Päihtyneenä kiinni otetun säilössä pitämisestä säädetään päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa (461/1973). Ilmeisesti mielisairaahan henkilön hoitoon toimittamisesta ja muusta virka-avusta sellaista henkilöä koskevassa asiassa säädetään mielenterveyslaissa (1116/1990).” (PoL 872/2011.)

Päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa säädetään 1 pykälässä rauhallisten kiinniotettujen sijoittamisesta selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan ja mikäli tämä ei ole mahdollista otettava 2 pykälän mukaisesti poliisin säilytystiloihin. Selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan päihtyneen otosta määrää 3 pykälän mukaan paikan toiminnasta vastuussa oleva henkilö ja poliisin tiloihin säilöön otosta poliisimies. Päihtyneen tarkkailusta ja tälle terveydentilan edellyttämästä hoidosta veloitetaan 5 pykälässä, ja 6 pykälässä päihtynyt veloitetaan alistumaan lääkinälliseen tutkimukseen tai hoitoon, jollaista hänen terveydentilansa edellyttää. 7 pykälässä säädetään, että päihtyneelle kiinniotetulle on annettava

neuvoja ja ohjausta sekä tietoja päihteiden väärinkäyttäjien huollosta ja hoidosta hänen olosuhteisen ja hoidon tarjoamisen mahdollisuuksien mukaan. Selviämisasemien tilat on alistettu Poliisihallituksen tarkastettaviksi ja hyväksytyiksi 10 pykälässä. Päihtymyksen vuoksi selviämisasemalle säilöön otetut on velvoitettu maksamaan heidän siellä olostaan ja saastaan hoidosta 11 pykälässä. (Laki päihtyneiden käsittelystä, 461/1973.)

”Pykälän mukaan poliisilain 2 luvun 2 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa päihtymyksen vuoksi kiinni otettu, joka ei käyttäytymisellään aiheuta vaaraa muiden henkilöiden turvallisuudelle, on toimitettava päihtyneiden selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan, jollei päihtyneestä voida huolehtia muulla tavoin. Päihtyneen ottaminen poliisiin säilytystilaan on säännösten mukaan viimesijainen keino. Vain väkivaltaiset päihtyneet tai ne päihtyneet, joita ei voida toimittaa edellä mainittuihin hoitopaikkoihin tai joista ei voida huolehtia muuten, on otettava poliisiin säilytystilaan.” (Työryhmän mietintö, SM014:00/2014, 54.)

6.4 Selviämisasemat ja putkakuolemat

Sosiaalihuoltolaissa, terveydenhuoltolaissa ja päihdehuoltolaissa säädetään päihdepalveluihin liittyvästä järjestämisvelvollisuudesta. Palvelujen laatua valvovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), sekä aluevirastot ja palvelujen tuottajina toimivat kunnat. Saatavilla olevia päihdepalveluja on sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausta ja neuvontaa, päihdeettömyyttä tukevia ja ongelmakäytön haittoja vähentäviä sosiaalipalveluja, päihteiden aiheuttamien sairauksien tutkimus- hoito- ja kuntoutuspalveluja ja päihdehuollon erityispalveluja. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021.)

Eduskunnan oikeusasiamiehen selvityksessä koskien putkakuolemien ennaltaehkäisyä oikeusasiamies pitää selvänä, että selviämisasemalla päihtyneen säilytys turvaa kiinni otettujen terveyttä ja henkeä paremmin kuin poliisin kiinniottotiloissa säilyttäminen. Selvityksen aikaan selviämisasemia on ollut vain parikymmentä, eikä niitä ole ollut edes kaikissa suurissa kaupungeissa. (EOAK 4103/2016, 18.)

Pelkkä ensiarvion tekeminen ennen päihtyneen sijoittamista poliisiin kiinniottotiloihin ei ole riittävä toimenpide putkakuolemien ehkäisyssä. Nopeat muutokset terveydentilassa voivat olla vaikeasti ennakoitavissa. (Työryhmän mietintö, SM014:00/2014, 43.) Lisäksi ja Kokko ovat opinnäytetyössään kuvanneet selviämisasema toiminnan tärkeänä sen mahdollistaessa asiakkaan turvallisen selviämisen sekä vähentämällä poliisin ja terveydenhuollon kuormitusta ja ehkäisemällä putkakuolemia (Lisakka, Kokko, 2021, 42).

”Laillisuusvalvonnassa ja ihmisoikeuksien valvontaelinten raporteissa on pidetty selvänä, että poliisin säilytystiloissa vallitsevat järjestelyt ovat riittämättömiä estämään päihtyneiden henkilöiden kuolemia säilytystiloissa.” (Työryhmän mietintö, SM014:00/2014, 181.)

Selviämisasemien yhteydenmukaistaminen olisi erittäin tärkeää. Poliisin kiinniottaman henkilön mahdollisuudet kiinnioton kulun suhteen vaihtelevat alueittain. Joissakin kunnissa välimatkat poliisin kiinniottotiloihin voivat olla niin pitkiä, ettei ole asian laatu huomioon ottaen tarkoituksenmukaista kuljettaa kohdehenkilöä. Tällöin kiinniotetut joutuvat eriarvoisiin asemiin alueesta riippuen. Ongelman poistaminen ei kuitenkaan ole yksinkertaista, sillä aluekohtaiset erot luovat ja tulevat luomaan jatkossakin joka tapauksessa eroavaisuuksia. Riippumatta minkä paikkakunnan tai alueen poliisimiehen kanssa Suomen oikeudenkäyttöpiiriin kuuluva on tekemisissä, tulisi hänen voida luottaa häntä kohdeltavan samankaltaisissa tilanteissa samoin (Mansikkamäki, 2014, 10).

Työryhmän mietinnöissä putkalain kokonaisuudistuksessa, jota käsitellään vielä seuraavan otsikon alla tarkemmin, on käsitelty keinoja putkakuolemien ehkäisyksi. Tällaisina ilmeisinä keinoina on esitetty valvonnan tehostamista etenkin vapaudenmenetyksen alkuvaiheessa, päihtyneiden säilyttämisen vähentäminen poliisin kiinniottotiloissa ja terveys- ja sairaanhoito palvelujen saatavuuden lisääminen. Mietinnöissä todetaan, että nykyisen poliisilain nojalla on selvää, että poliisin tulisi järjestää päihtynyt kiinniotettu selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan, mikäli henkilöstä ei voida muuten huolehtia. Sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden hoito päihtyneille kiinniotetuille olisi tarkoituksenmukaisempaa kuin säilyttäminen poliisin kiinniottotiloissa. Mietinnöissä ehdotetaan selviämisaseman sanamuoto vaihdettavaksi selviämishoitoasemaksi selviämisaseman sijaan. Vapauden menettäneen huolehtimisesta muutoin mietinnöissä mainitaan keinoiksi henkilön luovuttaminen ensihoidon yksikölle, läheisen huolehdittavaksi tai toimittaminen muuhun turvalliseen ympäristöön, tallainen ympäristö voi olla esimerkiksi koti tai asumispalvelut. Päihtyneen henkilön toimitamiseen terveydenhuollon ammattilaisen tarkastettavaksi on pidettävä matalaa kynnystä. (Työryhmän mietintö, SM012:00/2014, 44–45, 108.)

Aiemmin työssä pohdin kahden tunnin välein tehtävien tarkastuskäyntien riittävyyttä kiinniotetun henkilön terveydentilan tarkastamiseksi. Myös työryhmä on mietinnöissään todennut, että kahden tunnin tarkastusväli on selvästi liian pitkä, etenkin päihtyneiden osalta ja esimerkiksi Ruotsissa tarkastukset suoritetaan 15 minuutin välein ja valvonnan suorittaja menee säilytystilan sisälle tarkastamaan kiinniotetun, jolloin terveydentilan arvioiminen on helpompaa ja luotettavampaa (Työryhmän mietintö SM014:00/2014, 50).

6.5 Putkalain kokonaisuudistus

Tässä luvussa käsittelen putkalain kokonaisuudistusta. Putkalaissa on ajan saatossa ollut pieniä muutoksia, mutta mikäli vertaillaan vuonna 1973 annettua putkalakia ja ajantasaisia säädöksiä eivät muutokset ole olleet merkittäviä.

Putkalain kokonaisuudistus (SM014:00/2015) on lähtenyt lausuntokierrokselle 9.4.2021 ja kokonaisuudistuksen voimaantuloaikatavoitteeksi on asetettu 1.1.2023. Putkalain tavoitteena on muun muassa parantaa kiinniotettujen henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista, ottaa huomioon vartiointitehtävissä toimivien henkilöiden oikeusturva ja työturvallisuus ja parantaa ja yhdenmukaistaa säilytysturvallisuutta (Työryhmän mietintö, SM014:00/2015, 59).

”On selvää, että poliisin tulisi pyrkiä järjestämään päihtymyksen vuoksi henkilön itsensä suojaamiseksi poliisilain nojalla vapautensa menettänyt henkilö selviämishoitoasemalle tai muuhun hoitopaikkaan, jos henkilöstä ei voida huolehtia muuten.” (SM014:00/2015, 45.)

Kokonaisuudistuksessa muun muassa *laki päihtyneiden käsittelystä* kumottaisiin ja tilalle asetettaisiin uusi *laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta*. Esityksessä on otettu kantaa siihen, ettei selviämisasemien järjestämiseen ole laissa pakottavaa säännöstä ja tämä on syynä selviämishoidon saatavuuden eroavaisuuksista eri puolilla Suomea (EOAK, 181).

Ongelma toiminnan erilaisuudesta ei ole uusi, mutta ongelmaan ei ole kunnolla puututtu missään vaiheessa. Vaikka päihtyneiden käsittelystä on annettu laki, jonka mukaan rauhallinen päihtynyt tulisi sijoittaa selviämisasemalle, ei poliisilla ole aina mahdollisuutta tähän puutteellisten selviämisasemapaikkojen johdosta. Putkalakiuudistuksessa asia on ensimmäistä kertaa pyritty kunnolla huomioimaan. Esimerkiksi Helsingissä selviämisasema on Pasilan poliisin kiinniottilojen yhteydessä kun taas Jyväskylässä Sovatek-säätiöllä oma selviämisasema on terveysaseman vieressä. Sovatek-säätiön asema on ympärivuorokautinen 10 asiakaspaikan selviämisasema, joka tarjoaa sivujensa mukaan voimakkaan päihtymystilan vuoksi turvallisen paikan selviämisen ajaksi, sivuilla ei kuitenkaan kerrottu kuinka hoitoon hakeudutaan (Sovatek-säätiö, selviämisasema). Huomasin selviämisasemia internetistä etsiessä, että useat sivut ovat puutteellisia tiedoiltaan. Sivuilla ei välttämättä ilmoitettu kuka ja millä edellytyksillä voi hakeutua selviämisasemalle. Pasilan selviämisasemalle henkilö pääsee vain poliisin saattamana, mutta esimerkiksi Turussa olevalle A-klinikan omalle selviämisasemalle, voi kuka tahansa omatoimisesti mennä.

Selviämishoitopalveluiden järjestämisvastuuta koskevan lainsäädännön todetaan kaivaneen täsmentämistä aina vuoden 1973 säädetyin päihtyneiden käsittelyä koskevan lain säätämisestä asti. Selviämishoitoasematilojen alistaminen Poliisihallituksen tarkastettaviksi ja hyväksyttäviksi ei ole mietintöjen mukaan perusteltua ja tämä tulisi poistaa. Selviämisasemia on poliisilaitoksilta saatujen tietojen mukaan alle 20 ja erityisesti puutteita on Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa. Poliisia on huomautettu poliisin päihtyneiden

säilyttämisestä kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen es-tämiseksi toimivan eurooppalaisen komitean (CPT) vierailuiden yhteydessä, niin vuonna 2015 kuin myös sen jälkeen. Myös YK:n kidutuksen vastainen komitea (CAT) on osoittanut huolensa poliisin tiloissa säilytettäviä päihtyneitä kohtaan. (Työryhmän mietintö, SM014:00/2015, 56–57.) CPT on myös 2008 tarkastuksessa suositellut Suomen poliiseille järjestettävän koulutusta päihtyneiden hoitoon ja sellaisten sairauksien ja oireiden tunnistamiseen, joiden voidaan epäillä aiheutuvan päihtymyksestä tai jotka voivat pahentua päihtymyksestä. Tämän lisäksi sairaanhoitajan tulisi olla nopeasti saatavilla, kun päihtyneistä säilytetään poliisin säilytystiloissa. Komitean tarkastuksessa vuonna 2014 ja 2020 on suosittukset ja huolenaiheet jälleen toistettu. (Työryhmän mietintö, SM014:00/2015, 38–42.)

7 PÄÄTELMÄT

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni liittyi päihtyneiden kiinniottoihin liittyvän säännöstelyn kehitykseen aikojen saatossa ja siihen mitkä asiat ovat olleet vaikuttajina muutoksissa. Kävin läpi lain kehityksen vuoden poliisilaista (84/1966) tämän päivän poliisilakiin (872/2011) ja kiinnitin huomiota sen kokemiin muutoksiin.

Kieltolaki, irtolaisten lähettäminen työlaitoksiin ja juopposairaiden parantaminen juopposairaiden hoitolaitoksissa on historiaa. Juopumuksen rangaistavuus ja kiinniotto oikeus yksityishenkilöiltä on poistettu. Selviämisasematoiminnasta on lakiin kirjattu ensimmäisen kerran 1973 ja siitä lähtien toiminnasta on veloitettu laissa. Lakiin ei ole kuitenkaan kirjattu pakottavaa säännöstä ja kunnilla on ollut suhteellisen vapaat kädet toteuttamisen suhteen.

Päihdyttävien aineiden nauttimista halutaan edelleen rajoittaa järjestyslain (612/2003) perusteella, mutta päihtyneenä esiintyminen on hyväksyttävää ja tavanomainen näky katukuvassa. Nuorien asenteet ovat yhä avoimempia huumausaineiden käyttöä kohtaan ja 15–19-vuotiaiden huumeiden ja lääkkeiden käytön aiheuttamat myrkytykset ovat lisääntyneet.

Säännöstely on loppujen lopuksi kokenut vain pieniä muutoksia poliisilain (493/1995) voimaan tulon jälkeen, sen sijaan keskustelua aiheesta on käyty paljon. Putkakuolemat ovat olleet merkittävässä osassa keskusteluja, ja putkakuolemien ehkäisyn pohjalta on moni keskustelu saanutkin alkunsa. Päihtyneiden perusoikeuksien ja terveyden takaamiseksi on keksitty ratkaisu jo, kun ensimmäisen kerran lakiin on kirjattu selviämisasemien toiminnasta, mutta itse toiminta ei ole muotoutunut toimivaksi ja koko Suomen kattavaksi. Hallituksen esityksistä, joiden pohjalta lait on laadittu, on nähtävissä, että asiaa on käsitelty ja päihtyneiden kiinniottoihin liittyvät ongelmat huomioitu, mutta toteutus on jäänyt puutteelliseksi.

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalta pyrin löytämään vastauksia, millaisten perusteiden tulisi täytyä, kun puhutaan välittömästi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta ja terveyttä uhkaavasta vakavasta vaarasta ja millaisia mahdollisuuksia vaaran poistamiseen ja henkilön huolehtimiseen muutoin olisi. Eduskunnan oikeusasiamiehen Petri Jääskeläisen dnro 1317/411 ratkaisussa Jääskeläinen kyseisen ratkaisun kohdalla totesi, ettei lakiin kirjoitetun tekstin mukaan omaisuuden suojaamiseksi voida ottaa kiinni käsiteltävänä olleen pykälän perusteella. Omaisuuden suojaan liittyvän perusteen olin kuullun muun muassa Poliisiammattikorkeakoulussa, enkä silloin sitä osannut kyseenalaistaa.

Päihtyneen henkilön voisi ottaa kiinni, kun vaara on *välitön* ja *vakava*, tällainen vaara voisi olla helposti tulkittuna parhaillaan meneillä oleva rikos, joka kohdistuisi päihtyneeseen tai jokin olosuhteiden, kuten kovan pakkasen aiheuttama vaara henkilön terveydelle. Näissäkin

tapauksessa, tulisi lähtökohtaisesti pyrkiä poistamaan vaara muutoin ja henkilöstä huolehtia muilla keinoilla kuin kiinniottamalla poliisin säilytystiloihin. Muiksi keinoiksi lähteideni mukaan lueteltiin muun muassa kotiin, selviämisasemalle tai läheisen huolehdittavaksi toimitaminen. Yritin etsiä kysymykseeni selkeää vastausta, mutta sellaista ei täysin löytynyt. Painottaisin itse korostamaan kiinniottoa harkitessa *välittömän vakavan vaaran* käsitteen pohdimista.

Tehtävien hoitamista muutoin kuin henkilö sijoittamalla poliisin kiinniottotiloihin painotettiin monessa lähteessä. Kiinniotetun terveyttä ja sen seurannan tärkeyttä korostettiin. Kiinniotaminen puuttuu ihmisen tärkeisiin perusoikeuksiin, eikä lakia tulisi täten tulkita laajentavasti, esimerkiksi ulottamalla se omaisuuden suojaan kohdistuvaksi.

7.1 Pohdinta

Putkalaki on uudistumassa ja toivottavasti uudistuukin aikataulussaan vuoden 2023 alussa. Uudistuksen ansiosta poliisin suorittamiin päihtyneiden kiinniottoihin ja selviämishoitoasematoimintaan on tulossa täsmennyksiä ohjaamaan toimintaa. Vuodesta 1973, jolloin *laki päihtyneiden käsittelystä* on säädetty, on jo huomioitu kuinka tulisi toimia, jotta päihtyneiden kiinniotettujen kohdalla toiminta olisi oikeudenmukaista ja turvallista kiinniotetun henkilön kannalta. Päihtyneiden kiinniottoa on kritisoitu, siitä on uutisoitu ja sen ongelmat on tunnistettu, mutta sääntely ja sen kehittäminen on ollut verikkaista.

Päihtyneiden henkilöiden kohdalla tehtävät nähdään kuuluvan poliisille henkilöiden mahdollisen väkivaltaisuuden ja arvaamattomuuden vuoksi. Häätäkeskuspäivystäjä tekee ilmoittajan tietojen perusteella arvion tilanteesta, jonka perusteella tehtävälle joko hälytetään yksiköitä tai se mahdollisesti hoidetaan esimerkiksi päivystäjän toimesta puhelimesta. Lopulta riippumatta siitä, mikä yksikkö paikalle hälytetään, tulisi kohteena olevan henkilön sijoituspaikka olla sama. Poliisien ja ensihoitajien koulutuksissa painopisteet ovat hyvin erilaiset, siinä missä poliisi koulutautuu lähinnä antamaan kriittistä ensiapua ja painottaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen, on taas ensihoitajalla laaja tietämys ihmisen terveyteen vaikuttavista seikoista. Työtehtävät ja koulutus ohjaavat tehtäviä hoitaessa ja vaikuttavat mihin asioihin huomio kiinnittyy.

Aihetta tutkiessani olen entistä vakuuttuneempi siitä, että koko Suomen kattava ja toimintamalleiltaan yhtenäinen selviämishoitoasema toiminta olisi todella tärkeää, niin päihtyneiden kuin myös esimerkiksi poliisien ja vartijoiden oikeusturvan, sekä etenkin kiinniotettujen terveyden kannalta.

Pykälä on mielestäni tarpeellinen jatkossakin, niiden tilanteiden kannalta, jolloin ei ole muuta keinoa poistaa vaara, mutta tällaisia tilanteita ei tulisi olla montaa. Myös alaikäisten kohdalta pykälä on tarpeellinen jatkossakin. Mikäli lakia olisi mahdollista noudattaa koko Suomen alueella ja poliisilla olisi mahdollisuus sijoittaa rauhalliset päihtyneet selviämishoitoasemille, ei poliisilla olisi enää tarvetta omissa säilytystiloissaan pitää sellaisia päihtyneitä, jotka eivät sinne lakiin kirjoitetun tekstin muukaan lähtökohtaisesti kuuluisi.

7.2 Jatkotutkimusaiheet

Putkalain uudistumisen jälkeen olisi mielenkiintoista tutkia uudistuksen vaikutusta, kuten sitä väheneekö päihtyneiden kiinniotot ja säilyttäminen poliisin kiinniottotiloissa ja vaikuttaako muutos putkakuolemiin sekä millaiseksi selviämishoitoasema toiminta lopulta muoutuu. Olisi myös mielenkiintoista tutkia selviämisasematoiminnan toimintaa koko Suomen alueella ja käsitellä käytäntöjen eroavaisuuksia. Tällaiseen työhön kootut havainnot voisivat ohjata tulevaisuudessa toimintaa yhtenäisemmäksi.

LÄHTEET

Alkoholi, Päihdelinkki

Luettavissa: [Alkoholi | Päihdelinkki.fi \(paihdelinkki.fi\)](#) Luettu 14.4.2022

Eduskunnan tehtävät

Luettavissa: [Lakien säätäminen eduskunnassa \(eduskunta.fi\)](#) Luettu 7.5.2022

EOAK/4103/2016, 2019: Putkakuolemien ennaltaehkäisy

Luettavissa: [Putkakuolemien ennaltaehkäisy - Förebyggande av dödsfall i polishäkte \(oikeusasiamies.fi\)](#)

EV 171/2000 vp- HE 34/1999 vp

Forfius, Arno 2003: Alkoholistiparantola Turva

Luettavissa: [Alkoholistiparantola Tur+va \(saunalahti.fi\)](#)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, SM012:00/2014

Luettavissa: [Työryhmän mietintö \(hankeikkuna.fi\)](#)

HaVM 17/2000 vp — HE 34/1999 vp

HE 224/2010

Luettavissa: [HE 224/2010 - Hallituksen esitykset - FINLEX®](#)

HE 3/1972

HE 34/1999 vp

Luettavissa: [Hallituksen esitys HE 34/1999 vp \(eduskunta.fi\)](#)

HE 57/1994 vp

Luettavissa: [Hallituksen esitys HE 57/1994 vp \(eduskunta.fi\)](#)

Huumeet ja muut päihdyttävät aineet, päihdelinkki

Huumeiden käyttö Suomessa

Huumekuolemat Suomessa, julkaistu 1.6.2021

Huumeyliannostusten ehkäiseminen, julkaistu 25.1.2017

Luettavissa: [Huumeet ja muut päihdyttävät aineet | Päihdelinkki.fi \(paihdelinkki.fi\)](#) Luettu 14.4.2022

lisakka, Mirva - Kokko, Virpi 2021: Selviämisasema osana päihdepalvelujärjestelmää. Oulun ammattikorkeakoulu.

Luettavissa: [lisakka Mirva ja Kokko Virpi.pdf \(theseus.fi\)](#)

Karjalainen, Karoliina – Pekkanen, Niina - Hakkarainen, Pekka 2020: Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Luettavissa: [Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet - Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992-2018 \(julkari.fi\)](#)

Löyttyniemi, Raili 2013, Aikamatka arkeen: Alkoholinkäyttö, Helsinki

Luettavissa: [Aikamatka arkeen: Alkoholinkäyttö | Ihminen ja yhteiskunta | Oppiminen | yle.fi](#) Luettu 12.4.2022

Mansikkamäki, Tomi 2014: Putkaan, puistoon vai sairaalaan, Poliisiammattikorkeakoulu

Noponen, Tanja 2005: Poliisin suorittamat päihtyneiden säilöönnotot ja säilöönottojen asiakaskunta Helsingissä, Poliisiammattikorkeakoulu

Luettavissa: [Tanja Noponen \(theseus.fi\)](#)

2012, Dnro 1317/4/11

Luettavissa: [2011 \(oikeusasiamies.fi\)](#)

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin, Vaasan yliopiston julkaisuja

Luettavissa: [Microsoft Word - Opetusjulk. 62, lopull. \(uwasa.fi\)](#) Luettu 30.5.2022

Sisäasiainministeriön asetus poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta

16.10.2008/646

Luettavissa: [Sisäasiainministeriön asetus poliisin säilyttämien... 646/2008 | EDILEX \(oclc.org\)](#) Luettu 14.4.2022

Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä 2011: Päihtyneiden kiinniottamista, kuljettamista ja hoitoa selvittäneen työryhmän loppuraportti

Luettavissa: [Päihtyneiden kiinnittamista, kuljettamista, kohtelua ja hoitoa selvittäneen työryhmän loppuraportti](#) (valtioneuvosto.fi)

Sisäministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Valtioneuvoston viestintäosasto. 2017:
Kaikkiin maakuntiin tarvitaan selviämisasemia päihtyneille

Luettavissa: [Kaikkiin maakuntiin tarvitaan selviämisasemia päihtyneille](#) (valtioneuvosto.fi)

Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021, päihdepalvelut

Luettavissa: [Päihdepalvelut - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](#) Luettu 7.5.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö, 2022, Kirsimarja Raitasalo tutkii nuorten päihteiden käyttöä: Lieventyneet kannabisasenteet saattavat ennakoida käytön lisääntymistä alaikäisillä

Luettavissa: [Kirsimarja Raitasalo tutkii nuorten päihteiden käyttöä: Lieventyneet kannabisasenteet saattavat ennakoida käytön lisääntymistä alaikäisillä | Soteuudistus](#) Luettu 7.5.2022

Sovatek-säätiö, selviämisasema

Luettavissa: [Selviämisasema | Sovatek-säätiö](#) Luettu 10.5.2022

Suomen laki, Alkoholilaki 1102/2017

Suomen laki, Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta 841/2006

Suomen laki, Laki päihtyneiden käsittelystä 1973/461

Suomen laki, Mielenterveyslaki 1990/1116

Suomen laki, Poliisilaki 493/1995

Suomen laki, Poliisilaki 872/2011

Suomen perustuslaki 731/1999

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019, Tilastoraportti 2/2019

Luettavissa: [THL Word Template \(julkari.fi\)](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021, Tilastoraportti 07/2021

Luettavissa: [tr7_21.pdf \(julkari.fi\)](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021- Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö

Luettavissa: [Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö - THL](#) Luettu 9.5.2022

Tilastokeskus, 2022, Suomen virallinen tilasto: Rikos- ja pakkokeinotilasto

Luettavissa: <http://www.stat.fi/til/rpk/index.html> Luettu 7.5.2022

Tolonen, Laura 2017: Rauhalliset päihtyneet pois päivystyksestä ja putkasta – jokaiseen maakuntaan tulossa selviämisasema?

Luettavissa: [Rauhalliset päihtyneet pois päivystyksestä ja putkasta – jokaiseen maakuntaan tulossa selviämisasema? \(yle.fi\)](#) Luettu 14.4.2022

Työryhmän mietintö, SM014:00/2015.

Luettavissa: [Työryhmän mietintö \(hankeikkuna.fi\)](#)

Valtioneuvosto, Sote-uudistus

Luettavissa: [Uudistus lyhyesti | Soteuudistus](#) Luettu 7.5.2022